

увыв ембуртөмјас, өтувтчөј!“

■ ■ ■ ■ ■

ТАРМА-ЈУРТӨМ

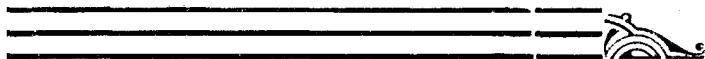
Комі ғыланкывјас.

Комі ыга лезан-ин.

Сыктывдін-кар.

1926 во.

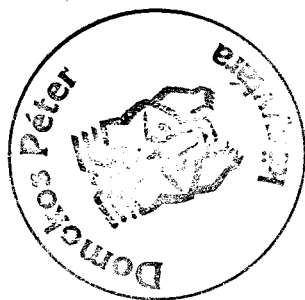
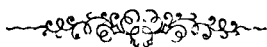

„Муыв ембуртӧмјас, ӧгувтӧӧј!“

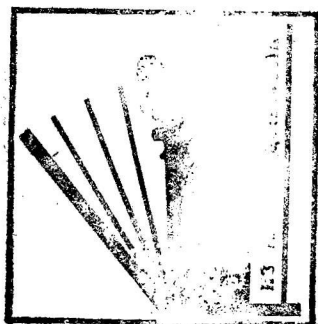
ПАРМА-ЈУРГӖМ.

КОМІ ГЫЛАНКЫВЈАС.

Комі ыга леӊан-ін.
Сыктывдін кар.
1926 во.

Сборник зырянских песен.

ЈУР И Д А Л Ы Г.

I. Револуцсја ғыланкывјас.

	Љыстбок.
1. Интернатсіонал.	3
2. Том ужалыг јөз.	4
3. Воґө	5
4. Выныштчөј, вокјас.	6
5. Җебігөн-кольдөдігөн ғыланкыв.	7
6. дубінушка.	8
7. Гөрд дөрапас.	9
8. Мі аслыным агным.	11
9. Комі збојлун	12
10. Велөдчөм том нывјаслы	13
11. Варыш поз	„
12. Том војтыр, сафмөј!	14
13. Пармаса војтыр	16

II. Гөрд арміјаса ғыланкывјас.

1. Меным мамө	17
2. Ставным вөлім	18
3. Кыҗи міјан	20
4. Ылын, ылын роч Кавказын	21

III. Јөз-пыщса ғыланкывјас.

1. Чужмөр нылө	23
2. Чікышөс колө кыјны	25
3. Шонді банөј	„
4. Асја кыа	„
5. Уна нывјас	26
6. Гырыг нывјас	27
7. Рытја шу кадө	28

IV. Мукөд пөлөс ғыланкывјас.

1. Југыд козув	29
2. Ғывліс гажа колыпкај	30
3. Вундөм	„
4. Веж віҗ-вывті муна	31

5. Адзыглан-тај	32
6. Тутуруту-Гемö	33
7. Вылъ молѣтва	35
8. Зеленецкая коровушка	38
9. Оліс-выліс вöрын	39
10. Оз њекор лаңтлы	41
11. Көн олам мі	42
12. Лок төлөн муöз	„
13. Лызук	43
14. Öввö	44
15. Чужі, быдмі	46
16. Меда	47
17. Öтчыл овлö	53
18. Сөлөм ғылөм	54
19. Шоггыг ныв	55
20. Ен ылöдлы	56
21. Шонді петö, шонді летчö	„
22. Бурлак дум	57
23. Вылъ јектеңіја	58

V. Көмі пермјак ғыланкывјас.

1. Пемыд ојөн	60
2. Ічмонъвөн төждісөм	61
3. Көкө горттөм	„
4. Бордтөм варыш	62
5. Лөн	63
6. Ен те ғыв	„

Револютсїјаа ыланкывјас.

Інтернаціонал.

Сувт, четчы јорөм, дорөм војтыр!

Сувт, щыглы кулыг, бөрдыг јөз!

Пөг вїртө пузөд, палөд ојбыр,

Мед сөлөм өзјө бын-моз.

Став мувыв-пежсө зїкөз гөрам,

Льок вужсө бертам-- мед оз пет;

Мї долыд-олөм вылыг дорам:

Код вөлі щыг, мед лоас пөт.

Тажө кыпөдчөм мїжан

Мувыв мед-бөрја ког.

Сувт, ужалыг-јөз-пїжан,

Став ембур аслыд богт!

Оз сетны сарјас лїчыд-олөм,

Оз кїггы јенгань нїнөм тор,

Ас-вынөн богтны быдөн колө,

Став тїльгыг песгыг мїжан-дор.

Мед мынлас горшыг чорыд-гөрөд,

Мед му-пыр мунас мустөмтор,

Богт мувыв-пежсө путкылт, пөрөд,

Јон-даг-пөг-вывгыд шудтө дор!

Тажö кыпöдчöм мијан
 Мувыв мед-бөрја ког.
 Сувт, ужалыг-јөз-пијан,
 Став ембур аслыд бост!

Мыј муыс лептö—ставыс мијан.
 Быд ужсö вермö вына сој.
 Став дыша-горшсö пöдтам биөн,
 Коди оз ужав, мед оз сој.
 Оз зев дыр курксы кырныш-чукөр,
 Ми регыд индам олан-ин.
 Быд асыв савкјö кыа југөр,
 Гөрд-мича-шонди сетас вын.

Тажö кыпöдчöм мијан
 Мувыв мед-бөрја ког.
 Сувт, ужалыг-јөз-пијан,
 Став ембур аслыд бост!

ИНТЕРНАЦИОНАЛÖН шуө став мувывса ужалыг-аслөн öтүвтчöм. Тажö öтүвтчöмсö панöма вöли 1864 воын, öни сiјö шу-гö 3-д „Коммунистическеј Интернационалөн“. „Интернационал“ ғыланкывсö лөгöдлöма франсијаса сотсиалист ЕЖЕН ПОТЈЕ. Öни тајö ғыланкывсö ғылöны став мувывса ужалыг јöз. Октабса ре-вольутсија-бöрын лöи сiјö Россијаса јöзлөн гимн. Комиён лөгöдöма-öг 1919 воын веккыда франсузскеј-вылыг В. А. САВИН, А. А. МАЖЕГОВ да В. Т. ЧИСТАЛЬОВ öтвылыг.

Том ужалыг јöз.

(Сывсö „Молодая гвардия“-моз).

Важ тувтчöј воçö, јортјас,
 Гөрд југыд-кыалаң:
 Пөг гөлöма том мортјас,
 Туј востö југыдлаң.
 Мед гөлöмјасныд вöли көрт,
 Мед плагным öзјö би-коғ гөрд
 Том тильгыг-пессыг војтырлөн,
 Гөд-ужөн олыглөн.

Ми аным ставсö төдлим,
 Ми төдлим гөкыд уж:
 Сек кынöм муртса пөтлис,
 Ез вöвлы шöйтчöм суц.

Ег төдлөй гажа-челяд-дыр,
 Нэйт-пыщкын луасім мі пыр,
 Том тільгыг-песгыг војтырјас,
 Göd-ужөн олыгјас.

Кер пөрөдİM, мыр бертİM...

Пөг кiggic көшыг-моз.

Ас-пөгөн секи вердİM

Адгорша кырныш поз.

Но јонміс кі-кок, ез ло-кын,

І сөкыд-ужла codi вын

Том тільгыг-песгыг војтырлөн,

Göd-ужөн олыглөн.

Мі гөрд плаг лептам вылө,

Med ломзө бі-коф don...

Ті өтувчан-шы кылөј,

Том војтыр—ныв і зон.

Med уж мед-ыжыд лоас век,

Став јөзыс өтлаасас мед—

Пет тышкө, тільгыг-песгыг јөз,

Göd-ужөн олыгјас.

Ильа-Ваг.

ИЛЬА-ВАГ (В. I. Лыткін)—комі поет, гіжалө ғыланлыф-
 данјас, поемајас, мукөдтор. Тајө ғыланкывсө лөгөдөма 1924 во-
 ын роч „Молодая гвардия“ ғыланкыв-герті. „Молодая гвардия“—
 сө гіжөма 1922-d воын роч поет Безыменский.

В О Қ О.

(Сывсө Буфоней марш-моз).

Гөрд-југыд-шонди јенеж-шөрө петөма,—

Став муыс өні ыпјалөмөн ломтыгө...

Важ нарәитана-олөмла

Вын, гашкө, бырі комілөн?

Ез, ез-на быр вынным,—пуө вiр!

Сувт, војвыв-піөј, повтөг воқө мун—

Гөрд козув indac туј...

Med садмас комі јөз!

Выл олөм вөчны, јортөј, бостчы, сувт!

Став олөм комі-јөзлөн—сөкыд уж.

Мі вежөрнымөс, суғлуннымөс котыртам,
 Сек мунам воғө өзјөм повтөм-гөлөмөн —
 Туј-шөрын, улын, һајтын веглағыҗас вомөныс—
 Бур олөм вөчны комі-јөзлы отсалам.

Сувт, војвыв-піөј, повтөг воғө мун—

Гөрд коғув индас туј...

Med сағмас комі јөз!

Выл олөм вөчны, јортөј, бостчы, сувт!

Став олөм комі-јөзлөн—гөкыд уж.

Мі Төвпозісө пөртама секі зарһиө,

Став комі-мусө заводҗасөн тыртама ми,

Став јусө сетыҗ јитлама ми,

Став јисө, лымсө сывдам сег...

Шаң, шыбыт важсө! Тыртама, јорт!

Зиль воғө, комі морт!

Сувт, војвыв-піөј, повтөг воғө мун—

Гөрд коғув индас туј...

Med сағмас комі јөз!

Выл олөм вөчны, јортөј, бостчы, сувт!

Став олөм комі-јөзлөн—гөкыд уж.

Тајө ғыланкывсө гіжөмабө 1924 воын Мөскуаын квајт комі студент өтвылыҗ: Којушев I., Удораҗин Л., Попвасев I., Гердітов Ғ., Лыткін В. (Вој-Уралыс комі-област-улын). Төвпозіс—мед-жужыд гөраыс Вој-Уралын.

Выныштчөј, вокҗас.

Выныштчөј, вокҗас, ен воштө

Асгыныд морт-һым да мез*);

Кағтыштлиөј—кущөмжык вөлі

Перјөмыс: гөкыд-ө ез.

Вынҗасным бырлагө миҗан...

Гашкө, ог ағзывлө пом...

Med! Миҗан быдмөны пиҗан,

Вынгалө выл војтыр, том.

Најөс ен вунөдөј, вокҗас,

Kod пунктис мез-вөсна јур.

Шој-вомөн вегкөдлөј кокҗас,—

Кағтылөм сiјө мед-бур!

Вынјасным бырлагө мiјан...
Гашкө, ог адзывлө пом...
Med! Mijан быдмөны пiјан,
Вынгалө вьл вoјтыр, том.
Mijанлы вьвгi-на гөкыд.
Кiсгө мед-бур-јозлөн вiр...
Пемыд вөр зев вөли щөкыд,
Југөрыс паскалө пыр!

Вынјасным бырлагө мiјан.
Гашкө, ог адзывлө пом...
Med! Mijан быдмөны пiјан,
Вынгалө вьл вoјтыр, том.
Коркө i петам мi вөрыг,
Воссалас паскыда гiн...

„Аттө-пө“, шуас код пөрыг:
„Шојтчамө, вoјим-тај-нын“

Вынјасным бырлагө мiјан...
Гашкө, ог адзывлө пом...
Med! Mijан быдмөны пiјан,
Вынгалө вьл вoјтыр, том.

Вөлиггi олөмыд воггic!
Мажбырөј, том јөзөј, тi:
Пемыдыс, омөлыс бөрын,
Југыд вьл-олан-iнтi!

Вынјасным бырлагө мiјан...
Гашкө, ог адзывлө пом...
Med! Mijан быдмөны пiјан,
Вынгалө вьл вoјтыр, том.

Жан-Морөс.

ЖАН-МОРОС—прамеј нiм-овыс Јона Бiмопејевiч Чiстаљов,
коми поет. Јона пессic коми школа-понда. 1923-д-воын кули ча-
коткаыг. Тајө ыланкывсө лөбөдлөма „Смело, друзья“ ыланкыв-
сертi. „Смело, друзья“—сө лөбөдлөма роч поет М. Л. Михайлов
(чужлөма 1826-д-воын).

Җөбiгөн-кольөдiгөн ыланкыв.

Бур вокјасөј, кос-вылын угiнныд тi,
Med ужалыг лөгыда олө.
Мыј верминныд, гетiнныд јөзыслы тi.
I кулөмыг тi енө полө.

Ез жалытлы тїжанӧс вїржуыг сар,
 Љок-местаын, җурмаын вїзїс.
 Ез жалытлы тїжанӧс сарыслӧн суд,
 І судїтїс љок-ногӧн сїзї.
 І суд-бӧрын, коңӧрјас, мунїнныд тї,
 Зев ылӧ тї мунїнныд, вокјас.
 Туј тїжан оз помаг і шојтчӧг оз ло,
 І дорӧма кїјас і кокјас.
 Жар тїжанӧс сотӧ—кӧҗ сетчӧ-жӧ кув,
 І лолавны тї онӧ вермӧ.
 І туј-шӧрын, коңӧрјас, уганныд тї,
 А стражаыс јонжыка скӧрмӧ.
 Жар-лунјасӧ ӧгыр-моз доналӧ кӧрт,—
 Кї-кокјастӧ тїжанлыг јїрӧ.
 І ранаыг војталӧ, вїзывтӧ вїр,
 І пыдӧжык кӧртјасыс пырӧ..
 А зарнї дворечјасын вїржуыг сар
 Пыр гажӧдчӧ, шојјас оз тӧдлы,
 Оз жалыт гӧль-јӧз-вылӧ пула да штык,
 А мӧдторсӧ нїнӧм оз сетлы.
 Љок-сарыслӧн сарстволы воӧма пом.
 Гӧль јӧз вӧла богтїс ас-кїӧ..
 Бур вокјасӧј, коргїнныд, сетїнныд тї
 Гӧль јӧзыслы вӧласӧ сїјӧс!

М. Н. Лебедев.

М. Н. ЛЕБЕДѢВ комї поет, гїжалӧма уна ғыланкывјас,
 ғыланлыџанјас, ворсанторјас, операјас. Сылыг ғыланлыџан-
 јассӧ нӧшта 1914 всын-на вӧлї печатајтӧма. М. Н. роч ғылан-
 кывјас-сертї уна комї ғыланкыв лӧгӧдлӧма. Тајӧ ғыланкывсӧ
 лӧгӧдӧма револутсїја-бӧрын „Похоронный марш“—сертї.

дубїнушка.

Уна кывлывлї ғыланкывјаслыг ног,
 Мыјдтӧм, нїмыс і шогыс сен кылӧ;
 Медга-јонасӧ-нӧ мӧртчїс сӧлӧмӧ мем
 Ӧтї ғыланкыв ужалыг јӧзлӧн:
 Ек, дубїнушка, укнѣм!
 Ек, җельонаја, сама појџот!
 Поџорнѣм! поџорнѣм!
 да укнѣм!

Воҕыг-воҕо сиз дыр војас коліны пыр—
 Чужан му-вылын унатор вежгіс,
 Плет да зор—омолтор —ылө шыбытіс јөз—
 Важ көлүптө көрт машина вежіс.

Ок машинаыд-таж кокһид!
 Көрт-көлујыд-таж і лөгһд!
 Ачыс мунө! ачыс мунө
 Кызі леҕан!

Міјан сар ез вөв јөј: сјјө--купечла-дор—
 Лоі купечыд сылы јон пыкөд.

А роч мужіклы мыј? Ачыс машина тор.
 Сјјөс јірөмөн јірө ас-мортыс.

Ок, машинаыд-таж, вөлөм, сөкыд!
 деңга, көртыд-таж бөр доріс!
 Пікө воштіс! пікө воштіс
 К у п е ч ы д!

Енлы, відчыgly те, міјан-вірјууыг-сар,
 Мі ог кутөј терпітны сиз воҕо.

Ловҕас ужалыг јөз,—повҕас лок-кырныш-став:
 Вірөн мынтыны кутас теd воҕос.

Ок, дубінасө-кө лептас!
 Јур вегтад-кө кутны кутас!...
 да кыз өdҕас! кыз өdҕас
 да леҕас!

В. Ъ. Чісталов

ЧИСТАЛОВ Веңіамін Тімопејевіч, Жан-Морөс поетлөн вок—
 комі поет, јона төждыөіс і төждыгө комі література-понда
 Аслас міча, шоныд-небыд кывнас гіжаліс уна ғыланкывјас, ғы-
 ланлыдҕанјас, віетјас. Јона песгіс комі школалы комі ныга лөгө-
 дөм-понда. Комі література уж-вылын ужалө сувтлытөг револут-
 сіја-бөрған.

Гөрд дөрапас.

(Красное знамя).

Гінваөн ојдөма му помтөг:
 Став олөм міјан—сөкыд уж.
 Но воас регыд сјјөм кадыс,
 Кор мезмас уж,—он сјјөс вуј!

Жургы, ғылөм мијан, гөгөр кыв!
 Му-пагта гөрр-пас мијан төвзө,
 Нуө вермагөм шы, ыжыд гым,
 Көјдыс бур олөмлыг көзө,
 Чим-гөрдөн пөртмагө—вег өзјө;
 Сен вірным мијан біалө,
 Вір ужалыслөн віјалө!

Мед важө-кыскысјаслы колө,
 Кыз војдөр, кыны чераң-поз,—
 Люк-сінтөм, вынтөм-помсө олө,
 Бур кыптө југыд-шонди-моз!

Жургы, ғылөм мијан, гөгөр кыв!
 Му-пагта гөрр-пас мијан төвзө,
 Нуө вермагөм шы, ыжыд гым,
 Көјдыс бур-олөмлыг көзө,
 Чим-гөрдөн пөртмагө—вег өзјө;
 Сен вірным мијан біалө,
 Вір ужалыслөн віјалө!

Пом јөзөс нартітөмлы воө.

Оз мортлы көјін-код ло морт.

Сек мезмөм ужыд шуда лоө,

Став јөзыс—вок, став муыс—горт!

Жургы, ғылөм мијан, гөгөр кыв!
 Му-пагта гөрр-пас мијан төвзө,
 Нуө вермагөм шы, ыжыд гым,
 Көјдыс бур олөмлыг көзө,
 Чим-гөрдөн пөртмагө—вег өзјө;
 Сен вірным мијан біалө,
 Вір ужалыслөн віјалө!

Щөщ, вокјас, возө мунам ставным,

Ки мөда-мөдлы сетөмөн...

Код ыжыд төвлы шуас: „сувт-пө!?“

Мыј сещөм мувылын јон ем?

Жургы, ғылөм мијан, гөгөр кыв!
 Му-пагта гөрр-пас мијан төвзө,
 Нуө вермагөм шы, ыжыд гым,
 Көјдыс бур-олөмлыг көзө,
 Чим-гөрдөн пөртмагө—вег өзјө;
 Сен вірным мијан біалө,
 Вір ужалыслөн віјалө!

Мед ужалыгос гөрөм бырө,
 Мi омөлыслыг бертам вуж,
 Мi индам мулы туйсө вылөс,—
 Мед өтнас ыжыд лоө Уж!

Јургы, ылөм мијан, гөгөр кыв!
 Му-пагта гөрд-пас мијан төвчө,
 Нуө вермагөм шы, ыжыд гым.
 Көјдыс бур-олөмлыг көзө,
 Чим-гөрдөн пөртмагө—вөг өзјө;
 Сен вiрным мијан биалө,
 Вiр ужалыглөн вијалө!

Жан-Морөс.

ГӨРД ДӨРАПАС—поляк ужалыгаслөн важыга револют-
 сijaа ыланкыв. Переведiтөма пөгтi быдсама јоз кыв-ылө. Ко-
 миөн лөгөдлөма 1920-д воын Жан-Морөс (I. Ф. Чiсталов).

Мi аслыным агным...

(Сывгө „Мы сами копали могилу себе“-ног).

Мi аслыным агным-жө парјалим гу.

Мi кодјим-нын, ештiс-нын сiјө,

I сулалам сенi гөд гу-дорын мi.

„Вај лыјлөј-жө мијанөс, виөј.

Мед доналөм пулаыс јуыштас вiр,

Мед морөсө гвиначыс пырас.

Оз вөрзыштлы гөлөм: өд төдам-жө мi,

Гөл јөз-понда олөмным бырас“.

А зор тошка генерал шпынмунiс сек:

„Гу кодјөмгыд тiјанлы аттө!

Тi му вөли корад, сетi ме му,

А вөлатө јенежыг адзад“.

„Звер-гөлөма кырныш, ен серавлы те,

Мед мијан-кө тащөм-нын шудным,

Вiр кiстөмыг возөс-на мынтасны тед—

Не пыр гөлөс горшөдыс кутны.

Мi мездлунсө перјыны бөгтчылим воз,

Лок пулалы паныд мi петим.

Мi-бөрвывгаң локтас выль тышкагыг јөз—

Сек на кiө мездлуныс шедө.

Власт богтасны ас кiас ужалыг жöз
 I дорасны выль олан ногjас.
 Сек' гугаңным налы ми вiгталам кыв:
 „Гöль-жöз-понда когагöј, вокjас!“

Важ лыжлöј-жö, лыжлöј-жö, помалö нем,
 Мед вiрjуыг-гöлöмный бурмас.
 Гöль ужалыг сувтас i кыптылас вен,—
 Сек пагвартас гöль жöзлыг турма.

Ильа-Вас.

Комі збојлун.

Гажажык, комi жöз олö!
 Шоггыны, бöрдны оз ков!
 Кулöмыг, смертыг ен полöј:
 Нөкор оз кув мијан лов!
 Лов мијан кувны оз вермы!
 Ловлы оз воывлы пом!
 Ловја морт нөкор оз жöрмы:
 Мортлы он пукты кöртвом!

Уна ми адзылим шогjас...
 Жалытыг нөкод ез вöв.
 Вунöдам сiјöс, бур вокjас,
 Шогсö мед новлöдлас төв!
 Нөкор ми шојтчöг ег төдлöј:
 Коргим ми пыр кынöм-пöт.
 Збојжыка, вокjасöј, ветлöј,
 Мијанöс аджасны мед!

Кутам ми смелжыка овны!
 Мијанлы шог, абу шог!
 дугдам ми лок жöзыг повны:
 Лок-вылö агным ми лок!

Гажажык, комi жöз, олöј,
 Кытчöң вын-ебöс ез быр!
 Мијанлы гажыс i колö,
 Ардам ми гаж пырыг-пыр!

М. Н. Лебедев.

КОМІ ЗБОЈЛУН—комi жöзлөн мед-воңға револютсияа ыланкыв. Тажöс мед војдöр печатајтöма вöли 1914 воын А. А. Тсембер ныгаб „Комi мојдан i ылан кывjас“. Öнöң-на тајöс пыр ылöны комi гимн-пыффи.

Велөдчөм том-нывјаслы.

Гөгрөс чужөмјас, віра чужөмјас,
 Гора гөлөсјас, гажа герамјас
 Міча нывјаслөн
 Өтчид лолөны, регыд бырөны.
 Кыз-тај зоріқјас, регыд когмөны,
 Арын кігсөны,
 Сіз-жө герамныд регыд бырасны,
 Віра чужөмныд кельид лоасны,
 Гажјас вунасны.
 Гылөј, гажөдчөј гажа-том-қадад,
 Кужөј овнытө зоріқалігад,
 Шоглы ен сетчөј!
 Мунөј јөз-дінө! Гажа гылөмнад
 Нәјөс гажөдөј! Гуг том-вежөрнад
 Ужсө кокнөдөј!
 Енө повчөј ті пемыд војтырыг,
 Енө пышјалө нәјө шогјасыг,
 Курыд шогјасыг.
 Том бур-вынјөрнад ужө кутчигөј,
 Мелі гөлөмнад шогјас бурөдөј,
 Гажсө петкөдлөј!
 Посні-челәдөс бура велөдөј,
 Вылног-олыгөс наыг лөгөдөј,
 Важгыс мездөдөј!
 Овны өтувјөн нәјөс велөдөј,
 Зыкгөм-пургөмыг зикөз өлөдөј,
 Мортө воштөдөј!
 Міча нывјасөј, віра чужөмјас,
 Гажа герамјас, мелі гөлөмјас,
 Гажа ужалөј!
Сандрік - Мікол.

Варыш поз.

(Комі гіжыг чукөрлы).

Ылын-ылын, војвылын
 Жужыд Парма сулалө.

Парма-пагта шувгö вөр,
Кöңыд војтöв шуғлалö.

Парма-пöвсын пемыд жöз—
Комі војтыр олöны;
Југын-инö петан туж
Нем-чöж најö корсöны.

Парма-пöвсын олöмыг
Жугылтчöма сөлöмјас:
Жугыль комі војтырлөн
Ез вöв гажа ғылöмјас.

Парма шорын варыш поз,
Варыш-котыр быдмöны,
Јöзлыг шуштöм ғылöмсö
Парма-пöвсыг кылöны.

Лебзöј, повтöм-варышјас,
Вына-бордјас шеныштлиöј,
Жужыд Парма сакмöдöј,
Гажа-гажсö петкөдлöј!

Комі жöзöс, лебачјас,
Веккыд тужöд нуöдöј,
Жугыль олöм пальöдöј,
Комі-мусö југдöдöј!..

Њобдинса - Виттөр.

ЊОБДИНСА-ВИТТОР—мед-јона төдана комі поет. Гіжны пондіс револуцсіја-бöрын. Уна гіжаліс ғыланлығданјас, пјесајас. 1919 воған-нын „Југыд туж“ газетын ужалö. Њобдинса-Витторлөн прамеј нıмовыс Віктор Алексеевич Савин. Аслас гажа гіжөдјас-нас сіјö төдса пöгты став комі јöзыслы. КОМІ ГІЖЫГ ЧУКÖР-комі гіжығјас (поетјас) чукөртчылісны (морт 25-кымын) мед-вој-дöр 1923-д воын. Комі муын öні комі гіжыг уна-нын зев.

Том-војтыр, сакмöј!

Чојјас дај вокјас,
Вунöдöј шогјас,
Пальöдö öдјөнжык ојбыр!
Шеныштлиö сојјас,
Кольомаг војјас,
Выль олöм локтö, том-војтыр!

Ужалыг жöзлөн
 Гөрд знамја өзжө;
 Важ олөм путкылтчө, пөрө.
 Льок-олөм вежгө,
 Пөрыгјас вешјө,
 Туж-шөрын енө ті қөрө!
 Том жөз би өзтас,
 дышјасөс пөдтас,
 Чорыда выль-олөм дорас.
 Омөль-жөз, полөј:
 Локтө мөд олөм,
 Тіжанлыг гінјастө јорас.
 Том-војтыр, кывзөј:
 Гөрд саріқ гығө,
 Пуғөма, скөрмөма јона.
 Енө-жө муғө,
 Нуөдө воғө,
 Бур-олөм—сіјө мед-дона!
 Став мусө богтөј,
 Коммуна вогтөј,
 Туж-вылыг бокө ен кежөј!
 Өтув пыр олөј,
 Кутөј бур-олөм,
 Льок-вылө вөля ен вежө!
 Важ олөм вежгө,
 Пөрыгјас, вешјөј,
 Туж-шөрын енө ті қөрө!

Кын том-жөзлөн
 Гөрд знамја өзjө,—
 Зильжыка му-вылын вөрөj!

Нубдинса-Виттор.

Пармаса воjтыр.

Пармаса воjтыр, чуф-комі котыр,
 Тырмас-нын жугыла овны!
 Jöзыг ен колтчы, ортчөнөз котөрт!
 Суглуныд кутис-таж ковны.
 Өніөз туйсө ас-выjөн овны
 Ог вөлі төдөj ми сijөн,
 Пыр вөлі лоө кодыгкө повны...
 Овлім-мыj вөлі «мой вijө».
 Öні-таж, маjбыр, ордымыс даг со—
 Шудлаңыд мун, комі-пиө!
 Сінвоғным вогса, кі-кокным раҗса—
 Повҗам-ө мыjыгкө миө?!

 Мыj мијан абу? Оз тырмы мыjыс?
 Вөр-ваыс гашкө-нө зескыд?
 Му-пјјас көртыс, зарңыс, выjыс *)
 Жынjавтөм; сотлывтөм пескыд!..

„Jöz-дорыг jөjөг, көч-дорыг вөjөг—
 Ас-выjөн тасагас гола“—
 Кылам ми гөгөр... Гашкө-нө jөjөг,
 Мывкыдным ыжыд-ө зөла?

 Көсjыныс гөлөм, боттчыны колө—
 Мывкыдным тырмас мед сетчө;
 Уж-вылын вөрны зиль комі овлө,
 Морттуj ем, быдторjыс сетчө...

Пармаса воjтыр, чуф-комі котыр,
 Морт-туjө агнытө пунктөj!
 Культурлун шедө он төдлы кодыр—
 Вылжык jурнытө кутөj!

Жан-Морөс.

III. Гөрү армияса ылан- кыяс.

Гүрүкмише

Меным мамө...

(Сыгсө „Провожала меня мать“-моз

Меным мамө долыс пыр:
Мыјла мунан?
Рөдвуж локтис керкатыр
Петан-лунө.
— „Кытчө-нө те, Мikuлај,
Кытчө мунан?
Армияад ем-нын-тај
Јөзыс уна.
Большевикыд өнi јон,
Јон-нын тетөг.
Мыј-вылө-нө тенад, зон,
Вежыд петө?
Војна-вывгыд он-нын вај
Аслыд буртө.
Өвгы, өвгы, Мikuлај,—
Воштан јуртө.
Мамыд бөрдө лун i вој,—
Адзан, қормис.
Војна-јылыг шыбыт вај
Ассыд сорны.

Адған, өні важыг шаң
 Лої олөм:
 Мујас-вылын мїјан һаң
 Унжык волө.
 Лушщө гөтраг, піјүкөј,
 Öпрөг-вылө.
 Вај-жө, Мікул, сїјөс те,
 Зев зіль нылыс“.
 Копыртчылі улөз сек
 Ме рөдвужлы;
 — „Кутны шедөм-вөласө
 Колө кужны.
 Тїјан-код-кө вөліны
 Ставыс јөјөг,
 Важөн ескө озырыд
 Мырґис вөла.
 Со мыј-понда оз лок ун,
 Вїрөј пуө.
 Гаж корґны-өд ме ог мун,—
 Гөлөм пуө.
 Озырјаскөд кыптїс тыш,
 Кыптїс чорыд.
 Кырнышлыг щөщкөртны гыж
 Гөрд власт корө“ .

Ілла-Вас.

МЕНЫМ МАМО... лөбөдөма сөмјан Беднөј (Демян Бедный)
 „Провожала меня мать“-серті. СЕМЈАН БЕДНӨЈ—роч револүт-
 сїјаа поет.

Ставным вөлім...

(Ногыс „При лужке, лужке, лужке“-лөн).

Ставным вөлім мамлөн пі...

Төдлім уна шогјас.

Шогыг огө полө мї,

Ужалыг бур вокјас.

Песгїс „православнеј“ сар...

Јона лої музны:

Уна сурліс пемыд ар

Ывла-вылын узны.

Өні воггіс гөльлы туж—
 Вогтім уна вірөн.
 Сөмын век-на лок буржу],
 Век-на піңсө жірө.

Важса сылы көт і жал—
 Кулөмөс он ловзөд;
 Міжан весіг оз пов чал—
 Міжанөс он повзөд.

Пөрыг жізлы воө пом,—
 дырөн-нақөн бырө.
 Пөрыг-пығди быдмө том,—
 Міжан радыс тырө.

Вермас век-на лоны ког—
 Абу ылын рөкыд—
 Век-жө роч-мутө он богт:
 Богтныд лоө гөкыд.

Секі быдөн колам горт,
 Мунам војна-вылө.
 Ставным, кықи өтi-морт
 Сувтамө враг-вылө.

Налы суғсас міжан вын,
 Лабны огө кужөј...
 Кутас резны бі да щын...
 Тајө кыв ог вежөј.

Төдам кущөм права бур,
 Шуда олөм сіјам...
 Сөвет-понда пуктам јур,—
 Віқам том Роггіја.

Коммунар оз некор бөрд,
 Абу страшнө кулөм.
 Міжан знамја југыд-гөрд,—
 Кулам мі сы-улын.

В.-Јогор.

В. ЈОГОР—Јогор Васильевич Коллегов, комі поет, уна ғыланлығғанјас емөг. Богтчөма гіжны револүтсіја-бөрын. Гіжалө га-жа ғыланлығғанјас, гералө лок олөм.

Кызі мiжан...

(Сывгö „Течет речка по' песку“-моз).

Кызі мiжан Сыктыв-карын
Петкөдчыліс Латкін-барін,

Б у р...

Мукөд радла уна пуис
Самөкур да ыжыд туис

С у р...

Прокушов на-дорө кежис,—
Сегга Латкін пыр і вежис

В л а г т...

Гөльөс кутис локыг пыкны...

Сің-жө воис большевиклы

С т р а г т!

Гөгөр звөнитөны, кылө,
Пөрыг жөзкөд гора гылө

П о п...

Кодкө лавка-өшин вартис,—
Сатіныг да нојыг гартис

Н о п...

Регыд барін вина бучкіс,—
Ез і төдлы, бытто кучкіс

Н ө р...

Прөстөј волөм сылөн лоі:
Краснөј права карө воис

Б ө р...

Огө сещөм жөзыг полөј.
Сөмын мiжан-вылө волөј

Т і!

Кодыр ковмас, мунам ылө,
Буржуй-дорө војна-вылө

М і!

Мыј ті, нывјас, сің ті чөлөг?
Сыланкывјыд уна-пөлөс

Е м...

Морөс шөрын гөлөм жөктө...
Міча нывјас, кыщөн жөктөј

М е м!

Том салдатос бостө шөрас,
Кокыс сылөн зіла вөрас—

Т о м...

Окағны салдаткөд колө!
Тіжан оз быр, век-на колө

В о м...

В.-Жогор.

Ылын, ылын роч Кавказын.

(Ноғыс „Вдоль по линии Кавказа“-лөн).

Ылын, ылын роч кавказын,
Уна, уна киггіс вір...

Војска-воғын вөлі варыш:
Гөрд апітсер—командір.

Сіјө міжанөс зев ошкіс,
Сен-жө сетіс јон пріказ:

„Мед быд кын вөлі, вокјас,
Выл ружјө да патрон дас...

Пуртөсын мед лечыд шашка,
Коскө өшны револьвер...

Мунамө мі враглы паныд,
Петкөдламө налы шер..

Ставсө пасјам, огө полө.
Озыр понлы сеті туж.

Коді колө бостам пленө,
Ещажык мед лоө шуж“...

Кустјас-дорө нағөн водіс
Паскыд-рушку—гењерал.

Кығ-пу-улын рана-понда
Кујліс міжан комі морт.

Том-бур-вірыс јона муніс—
Кығ-пу-дінгањ мөдіс шор...

Вылын лебаліс сөд кырныш,
Кыліс муығ сојантор.

— „Ен-на, кырныш, јона термағ,
Ез-на лолөј ставыс пет.

Лебзы, лебзы комі-муө,
Батлы-мамлы јуөр сет.

Вігтав менам гөтыр-пулы,
Мед оз вітчыг менө бөр;
Менө гөтраліс тан сабля—
Воггіс зонлөн морөс-шөр...

Мунөј, мунөј, вокјас, воқө,
Став му-паста вөчөј мір;
Менө кық-пу-улө колөј,—
Мед-һін петас алөј вір;

Кық-пу кутас менө төдны:
Улас лоө менам горт...
Сіјө төвкөд кутас ғывны,
Кықі колтчіс комі морт“...

В.-Јогор.

III. Jöz-пыцца сылан- кывјас.

Чужмөр нылө.

—Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Көн-нө тенад вала тујыд, ва тујыд?
Менам вала тујө, ва тујө
Байдөг баксан шор-дорын, шор-дорын.
Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Көн-нө тенад песла тујыд, пес тујыд?
Менам песла тујө, пес тујө

дозмөр котган жаг-дорын, жаг-дорын.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Көн-нө тенад турун тужыд, турун тужыд?

Менам турун тужө, турун тужө
Турі чуксан нур-дорын, нур-дорын.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Кодарө-нө виçөдө тенад керкаыд, керкаыд?
Менам керкаөј виçөдө лунлаң, лунвывлаң.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Кущөм-нө тенад олан-иңыд, олан-иңыд?

Менам олан-иңөј ми́ча, ми́ча јудор, јудор,
Гажа-гажа вадор, вадор,
Ны́зыс өшјөм лыс-моз, лыс-мөз,
Мојыс пукгөм жек-моз, жек-моз,
Урыс өшјөм коль-моз, коль-моз.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Мыјөн вевтөма тенад керка-вылыд, керкаыд?

Менам керка-вылөј вевтөма
Јежыд шабди дөраөн, дөраөн.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Мыјөн-нө вевтөма кум-вылыд, кум-вылыд?

Менам кум-вылысөј вевтөма
Пышсөз вөснi дөраөн, дөраөн.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Мыјөн-нө вевтөма тенад карта-вылыд, картаыд?

Менам карта-вылөј вевтөма
Пачөс дөраөн, дөраөн.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Ажыд кулис - теныд мыј колыс, мыј колыс?

Меным сiјө колыс
дозмөр сојан бур дозсө, бур дозсө.

Чужмөр нылө, Чабанө, Чабанө,
Еңыд кулис—теныд мыј колыс, мыј колыс?

Еңөј колыс меным

Роч выј сывдан гырнiчсө, гырнiчсө.

ЈӨЗ-КОСТСА ГЫЛАНКЫВЈАСТӨ БОГТӨМА КОМІ ЈӨЗ-ПЫЩ-
КЫГ. КОМІ ЈӨЗ-ПЫЩКАС ГЫЛӨНЫ.

Чікышӱс колӱ кыјны...

Чікышӱс колӱ кыјны,
 Саӱкӱ колӱ јӱртны,
 Кӱјдысӱн колӱ вердны.
 Кӱјдысыс-на весавтӱм,
 Вердыгыс-на быдмытӱм.
 Кӱрткерӱсын быдмӱма,
 Кӱрт-пос-куӱа локтӱма.
 Јӱзлы-ӱд абу лӱгыд,
 Аслым-ӱд сӱмын лӱгыд.
 Стӱкан јуа, мӱдӱс јуа...
 Кор ме сабрӱ вузала
 Кык шајта гудӱк богта.
 Гудӱксӱ-кӱ пагкӱдла,
 Гывнысӱ-кӱ горӱдла.

Шондӱ банӱј олӱмӱј...

Шондӱ банӱј олӱмӱј,
 Том олӱмӱј, том гажӱј,
 Том пӱра кольалӱмӱј,
 дасквајт арӱс тыртӱмӱј,
 Кыӱ арӱс видчыгӱмӱј,
 Том зонӱс раџејтӱмӱј,
 Лӱампа-туј талалӱмӱј,
 Лӱсас-куӱта ветлӱмӱј,
 Тувтчӱг-тырјӱ јӱктӱмӱј,
 Јӱктӱг-тырјӱ тувтчӱмӱј,
 Кытчӱ бара кольӱма!..
 Шондӱ банӱј олӱмӱј,
 Том олӱмӱј, том гажӱј!

Асја кыа...

Асја кыа воӱ лебалӱ.
 Рытја кыа сор лебалӱ.
 Ва-вылын пыжајас кывтӱны.
 Сыныгјасыс, бӱжалыгјасыс—
 Том молодецјас.

Пыж-шöрын пукалысҗасыс—

Міча нывҗас.

Најö сылöны шога, шога...

Вадорын ныв гуҗајтö да і бöрдö.

Кокас тупель бөрвылас таҗалö.

Јурас чышҗан,—чышҗансö вошталö.

„Етіјö чышҗан мем абу жаль...

Жаль меным муса друҗöј!“..

Уна нывҗас...

Уна нывҗас чукöртҗисны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Чукöртҗисны.

Купајчыны мөдöдҗисны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Мөдöдҗисны.

Ежва-дорö летчалісны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Летчалісны.

дöрөмҗассö пöртчалісны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Пöртчалісны.

Понöль-улö пукталісны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Пукталісны.

Ағныс ваö пыралісны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Пыралісны.

Јона сені солькөдҗисны. (2)

Зон, зон, муса нывҗас,

Зон, зон, міча нывҗас

Солькөдҗисны.

Вагилса прөстудитчөма. (2)
 Зон, зон, муса нывјас,
 Зон, зон, міча нывјас
 Прөстудитчөма.

Гырыг нывјас, мајбыр нывјас...

Гырыг нывјас, мајбыр нывјас
 Вотос вотны кајисны.
 Ме зола ныв, ме шудтөм ныв
 Ме вотчыны щощ кајі.
 Гырыг нывјас, мајбыр нывјас
 Пожјөн-жынјөн вотисны.
 Ме зола ныв, ме шудтөм ныв
 Воті кітырөн-жынјөн.
 Гырыг нывјас, мајбыр нывјас
 Верөссајө мунисны.
 Ме зола ныв, ме шудтөм ныв
 Верөссајө щощ муні.
 Гырыг нывјас, мајбыр нывјас
 Том зон-сајө мунисны.
 Ме зола ныв, ме шудтөм ныв
 Пөрыг-сајө муні ме.
 Ічмоңјаслөн том мужікјас
 Муналісны вөравны.
 Шудтөмөјлөн пөрыг мужікөј
 Накөд вөрө щощ кајіс.
 Налөн том мужікјасныс
 Соон-пөлөн кыјисны.
 Шудтөмөјлөн мужіканөј
 Шырөн-жынјөн вајіс-жө.
 Ічмоңјаслөн том мужікјас
 Нөбалисны крөватјас.
 Менам пөрыг мужікөј
 Пож нөбөма-жө.
 Гырыг нывјас, мајбыр нывјас
 Крөватјасө водисны.
 Ме зола ныв, ме шудтөм ныв
 Пөрыгкөд пож-гөгөр ыкылтчі.

Рытја шу кадö.

Рытја шу кадö, матушка,
Менö рöфитин.
Асја шу кадö матушка,
Менö мөдöдин.
Лебза шу лебза, матушка,
Сöкөл-тйтсаөн.
Пукга шу пукга, матушка,
Зельөн сadjö.
Адза шу адза, матушка,
Асгым мусукöс.
Олам шу олам, матушка,
Бура мичаа.
Богта шу богта, матушка,
Аслым нем-кежлö.

IV. Мукөд пөлөс сылан- кывјас.

Југыд козув.

Југыд козув, петав, петав!

Езыг козув, петав!

Џирдав-пөртмаг вылыгань,

Џирдав рытја-кыа-бөрын!

Муса нылөј, петав, петав!

Зарњи нылөј, петав!

Гажөд менө, гөлөмшөр,—

Петав рытја-кыа-бөрын!

Петас егкө југыд козув,

Џирдалөмөн ворсас...

Гудыр кымөр-тај оз лез:

Вевтө пемыд-ежөс-улө.

Петас егкө муса нылөј

Кыа-бөрын ме-дінө...

Мамыс-тај сижөс оз лез:

Видчө, нывлыг вөља кутө.

Нобдинса-Виттор.

Гывліс гажа колыпкај...

Гывліс гажа колыпкај,—
 Мыжкө лөңіс.
 Төдліс гөлөм долыдлун,—
 Бөр шог бөгтіс.
 Мыжла, гылыг гільөј,
 Те бөр лөңін?
 Кыг те, гөлөм, көвјалін
 Курыд шогсө?
 Помаліс-тај гільөөс
 Көзүд ар-пом.
 Ҷугіс олөм том зонлыг
 Јөз-кост вөјпөм.
 Лебавны, ескө, пөткалы
 Лун Саріңө!
 Пышјыны-нө том мортлы
 Пемыд вөрө!
 Саріңлөн-тај гыјасыс
 Јона ызгө.
 Бөрын җверјас олөны
 Јона лөкөг.

В. Чістальов.

Вундөм.

Талун петі гажа шонді!
 Зарны шепта бур су вунда
 Ме, том ічмоң. (2)
 Лечыд чарла шырскө воңө,—
 Косјас вігө, сојјас муңө,
 Онмөј лычкө. (2)
 Со-өд кущөм мјјан мыргөм;
 Ңекор он төд чөскыд-уңөм,
 Быд лун віган. (2)
 Гөкыд уңыд ңемтор ескө;—
 Менгым морөс мөд шог когтө:
 Гөлөм вігө. (2).

Мамö сетіс верөссајö
 Менö, томöс, пöрыг сажö,—
 Тöдтöм шөрö. (2)
 Аслам сиктын шогөн колі.
 Менам другöј, муса Кола,
 Гөлөмшөрöј. (2)
 Вот і öні, вундіг-тырјі,
 Важ вöлаыг гажöј бырі
 да-ј шог бостіс. (2)
 Југыд чарлас колтаö сущкі,
 Шожчиг-моз ме борјö пукгі—
 Сінва-ј петіс. (2)
 Ег і тöдлы вугыртгöма,
 Музöм-бöрын унмовггöма
 Колта-бердö. (2)
 Кола-ордö волі вöтөн:
 Аслам шогыг бытö сөтөн
 Јона бөрді. (2)
 Кор ме сакмі сыркјалөмөн,
 Борјыг четчі термагөмөн:
 Шонді летчö. (2)
 Су бөрөзда чарла корö,
 Шонді ödjö сорлаң һорö,—
 Пöра гортö. (2)
 Гортын менö відчыгöны:
 „Ештöдö, дерт“,—думајтöны:
 „Зіль том ічмон“. (2)
 Со-öd кущöм міжан ужд:
 Он тöд көні ыжд шогыд
 Тенö лычкас. (2)

Њобдінса-Віттор.

Веж віз-вывті муна.

Веж віз-вывті муна, муна (2)
 Міча зоріқ сені уна,
 Зарһи-зоріқ вывті уна.
 Меным гажа, была-јөкта, (2)
 Міча зоріқ воғғö өкта,

Зарһи-зорің ödjö öкта.
 Муса зонлы јуркыщ кыа. (2)
 Гортыг пета—рытја кыа,
 Гортö локта—асја кыа.
 Веж віз-вывтi муна, муна, (2)
 Міча зорің сені уна.
 Зарһи-зорің вывтi уна.

Нобдинса-Виттор.

Адзыған-тај.

Вөрөд-јагөд ветлывла,
 Рыжік, јельдөг вотлывла.
 Щак-вотыгкөд адзыгла,
 Гусөһикөн кутчигла,
 Вотчиг-тырјi вочагла,
 Зев топыда окагла.

Чері кыјны ветлывла,
 Гөкыд төһа кыскывла.
 Војковјасөн ветлігөн,
 Бі-пур-дорын узлігөн
 Зев топыда кутчигла,
 Тывјалыгкөд окагла...

Рытын борјө ветлывла
 Чөскыд-дука турунла.
 Ыщкывла да лечтагла...
 Мусукөјкөд адзыгла.
 Небыд борјын кутчигла,
 Зев чөскыда окагла.

Војјас пукны ветлывла,
 Ныв-зон-костын ворспывла:
 Јөктивла да сывлывла.
 Војшөр-бөрөң овлывла.
 Колльөдчигөн кутчигла,
 Зев топыда окагла.

Со ме кущом-долыда
 Том-олөмөс колльодла!
 Мөдыг, гашкө, казтыштла,
 Шог-пыр нора ылыштла:
 „Кольома-таж, мокастлы,
 Кызі коркө... окагли!“

Нобдинса-Виттор.

Тутуруту-Гемө.

Тутуруту-Гемө-сајө
 Öгрө-Марпа верөссајө,
 Мајбыр, муніс,
 Мајбыр, муніс.
 Гемө-ордын піруjtөны,
 Пызан-сајын пукалөны
 Став рөдвужыс,
 Став рөдвужыс:
 Ласеј-Мөгеј, Чукла-Педөр,
 Пөрыс-Јарө, Ныртөм-Петыр,
 Варгыл-Көгта,
 Варгыл-Көгта.
 Гөгрөс-Öгрө, Куран-Марја,
 Кекур-Надө, Бырган-дарја,—
 дона гөгтјас,
 дона гөгтјас.
 Сват да сватта, кум да кума,
 Ыжыд зыкөн, гажа шумөн
 Мунө пірыс,
 Мунө пірыс.
 Регыд сөкыд лоі журын,
 Јона жувгіс віна-сурөн,—
 Ворсө вірныс,
 Ворсө вірныс.
 Лаз-бөрын друг Гемө шуө:
 „Кодлы төрас сојө, јуө,
 На здоровјө,
 На здоровјө!“

Менам, трустыд, җикөз вуні,
 Көч-өд кыјны колө мунны
 Мөсвиҗ-давјө,
 Мөсвиҗ-давјө.

Гемө-бөрын гаж ез помаг!
 Быдөн дунгө помга-помыг,—
 Сур-доз ректө,
 Сур-доз ректө.

Ставныс кодөг вина-сурөн:
 Чукла-Педөр увлаң журөн
 Жоҗас јөктө,
 Жоҗас јөктө.

Ныртөм-Петыр вомнас ворсө,
 Кекур-Нафө овсө-восө.—
 Шогөдөма,
 Шогөдөма.

Куран-Марја чилзө јара:
 Окавны кыјөдө Јарө—
 Топөдөма,
 Топөдөма.

Ласеј-Мөгеј вомгорулас
 Сылө, кылө, лабич-улас:
 „Тутуруту,
 Тутуруту“.

дарја ојгө: „ој-ој, уга!
 Ој, ог, вермы, ој-ој, уга!
 Ој, вај кутөј!
 Ој, вај кутөј!“

Лҗас-мунісны вожшөр-гөгөр...
 Сөмын өтнас Гемө-гөтыр
 Вожбыд оліс,
 Вожбыд оліс.

„Өнөз-өмөј көчөс кыјө?
 Көні-бара морөн лыјө,
 Часлы волас,
 Часлы волас!“

* * *

Тутуруту-Гемөөс,
 Көч-кыјыг мужікөс

Гöтырыс адзiс
 Мöс-вiқан-давжыг:
 Гöра-вывгань четчыштöма,
 Став лыгöмсö крöшитöма.
 Öгрö-Марпа куралiс...
 Кiрö-Кузма кокалiс...
 Го-морö свадьба!..

Нубдинса-Виттор.

Вылъ молiтва.

Ветлывлi ме уна,
 Туйтö жона гынди...
 Öтчыл сiз-жö муна
 Собор-вiчко-динти.
 Вiçöда, сен тöтö
 Вiчко-вылö зоргö,
 Пернапасјас лöдö,
 Вылъ молiтва боргö:
 „Сватöјјас-кö емöг,
 Кывзöј жона, бура...
 Меным сетны милöгт
 Абу-мыј-нын пöра?..
 Семöн преподобней!
 Спас да пречiстаја!
 Нылöс кöсјi сетны
 Озыр жонiк-сајö...
 Сiјö вöлöм тöдса
 Вöрса-большевиқкöд...
 Кöзöдiс-нын рöдсö...
 Ог лыгт петны сiктö...
 Ыжыл блаवेशщөннö!
 Сарiтса Јепрогга!
 Аслам-чужтöм нывлы
 Сiңi-öмöј позö?..
 Јöјмöма щöщ пiöј:
 Вiчкоö оз ветлы...
 Ферт, буракö, сiјö
 Кевмö гура-сöтлы...

Блаженней Ірина!
 Төвга-Карлампеја!
 Тащом челаф-динад,
 Ферт-öd, грекад вöжан...

Кыз-нö кутан овны
 Быдлаын кор пакöст?
 Со-öd лоö повны
 Аслыд попыг, факыг...

Кывзы, благöверней,
 Къаъ Öлөксан Невскеј!
 Шыбытöма перна
 Поп Јеремејевскеј...

Лекар Пантелејмон!
 Устугса Прокопеј!
 Мед-көт-нын ез jöжмы
 Мiжан Клавди попöј...

Паккыд магленича,
 Матушкаöј, кывзы:
 Щöщ теныд ме вiза
 Зуглагана кывсö...

Саритса небесна,
 Всек скорбјашщик радогт!
 Тöждыг мiжан-вöсна...
 Ми сы-вылö радөг...

Сергеј Радоњежскеј!
 Мати всепетаја!
 Онја олөм вежöј,
 Важ олөмсö вайö!..

Изöгим-Саватеј!
 Зор-тоша Мiкола!
 Мед вöли сар-батöј:
 Леңиныг ме пола...

Милöста Сретеңнö
 да Мiкола Ретскеј!
 Сулалам затреңна;
 Мед ез вöv i Тротскеј!..

Степан те великеј,
 Асланым Перимскеј!
 Сарыс-ко оз кывгы,—
 Мед-көт-нын Керенскеј!

Онтоңеј Печерскеј!
 Вөскрегеңна Крістов!
 Мед вөліны: земскеј,
 Исправнык да пристав!
 Герапім Саровскеј,
 Мікола угөднык!
 Мед-көт і вөрөвскеј,
 да вөлі ураднык!
 Мікајлө Аркандел!
 Габрілө Аркандел!
 Мед вөліны танөг
 сөңікін да Врангел!
 Леңін кулөм-бөрын,—
 Поғана-кө таво—
 Вөліны мед бөрлаң
 Латкін да управа!..
 Малаңна да Марін...
 Быдгама сватејјас!
 Вөліны мед карын
 Важ-код төргөвејјас!..
 Јогореј праведнеј
 да ыжыд ведеңнө!
 Большевікыг мездөј,—
 Служітам өбөдна.
 Фімітреј Гелунскеј
 да патріарк Медөс!
 Сінманыс сөлыштөј,—
 Мед оз корны мөдөс!..
 Пророк Ілҗа, гымышт,
 Большевік мед садмас;
 Мед весасас „кырныш“
 Јең-төдтөм јур-саднас!..
 Улыта-Кіріта!
 Петыр-Павел „клучык“!
 Рајө ен прімітөј
 Большевікыг кучык.

„Зеленецкая коровушка“.

„Сыктыв карувса Зеленец вѳлѳгтын мѳсјаслы гетѳмаѳг самѳкур шом. Асывнас мѳсјасыд вѳлѳм котралѳны вѳлѳгт-куѳтаыс да лѳкыс бакѳны, опѳны. Став вѳлѳгтыс гералас код мѳсјас-вылад. („Југыд туж“—газетыс).“

Ой, полным, полна моя кадушечка,
Тырыс сени вина шом!

Ай люли да ой люлюшечки,
Артмас самѳкур зев јон!

Пойду, выйду пемыд пывганѳ,
Вѳјбыд сени вѳјѳда.

По селу вдруг кутѳс кывгыны:

„Суга ставныд вѳјѳдѳ!“

Едут с города чекисты,—

Быдѳнѳс-пѳ шобасны...

Выливайте всю до-чиста

Пельсагыныд шомјастѳ!“

Эх, заквасочка пригожая,

Вывтѳ жалъ-ѳд самѳкур!

Но судьба уж видно божия:

Ортсѳ кѳгтны лоѳ сур!..

Ох, ты, горе наше, горюшко,

Со-ѳд суѳс куѳѳм мыж!

А в закваске то есть вволюшку

Рокѳс, су-пыѳ да-ј чуж-пыѳ!

Эх, не гоже быть с из'янами—

Оз поѳ ортсѳ кѳгтны ѳаѳ.

Не бывать уже нам пьяным...

Мѳслы кѳгта—лоас шаѳ!..

Вот и пала ночь глубокая,

Карта-вылѳ летчѳсны,

—Тпру-ка, тпру-ка, чернобокая!—

Шом раб ворјѳ кѳгтѳсны.

— Вот теб, милая коровушка,

Чѳскыд курыд-јуантор,

Пей-же, пей ты на здоровьюшко,

Кушѳѳ кушты помеј вор!

Завтра утречком ранехонько
 Мөсјас ывлан баксöны;
 Все ревя ревут, пьянехоньки,—
 Јöзыс јöна ваксöны.

Хорошо живут—привольице!
 Зельеңечын абу шог!

Знать не знают про Поволжьеице,
 Налы шоглун—абу мог!

Њобдинса-Виттор.

Оліс-выліс вöрын...

(Сывсö „Вдоль да по речке“-моз).

Оліс-выліс вöрын, оліс-выліс јагын
 Ежва-дорын удал-зон.
 Аттö фівö-фівö, аттö ыжыд-фівö,
 Ежва-дорын удал-зон.
 Усјас сылөн лöгыд, кудритчöма јурсі,—
 Прамеј вöлі бурлак-морт.
 Аттö фівö-фівö, аттö ыжыд фівö,
 Прамеј вöлі бурлак-морт.
 Уна ошкös сјјö лечыд шыөн сущкис,
 Уна кыліс жежыд көр.
 Аттö фівö-фівö, аттö ыжыд-фівö,
 Уна кыліс жежыд көр.
 Урјас сылы шедис, ручјас сылы сурис,
 Кывзис сјјös гöла, тар.
 Аттö фівö-фівö, аттö ыжыд-фівö,
 Кывзис сјјös гöла, тар.
 Öтчыд сјјö мунис муфөр ручös кыжны,—
 Ез шед сылы муфөр руч.
 Аттö фівö-фівö, аттö ыжыд-фівö,
 Ез шед сылы муфөр руч.
 „Мыј-нö тајö лоі? Кыјсöм ез удајтчы“,
 Шуö-шенчö удал-зон.
 Аттö фівö-фівö, аттö ыжыд-фівö
 Шуö-шенчö удал-зон.
 Сöмын сiқи шуис, вiрöдлас-кö,—локтö
 Паныд сылы тöдтöм ныв.

Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Паныд сылы tödtöm ныв.
 Tödtöm нылыс ми́ча, tödtöm нылыс
 Абу жугыль, абу щап.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö
 Абу жугыль, абу щап.
 „Кытчö, зонмö, ветлин? Вигтав, кодöс кыжан?
 Мылла һинöмтор он вай?
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Мылла һинöмтор он вай?“—
 — „Ветли ручöс кыжны“, бурлак-мортыс кайтö:
 „Ез щед меным муфер руч.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Ез щед меным муфер руч“.—
 — „Коңөрöј те зонмöј, жалита ме тенö:
 Прöста воши тенад лун.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Прöста воши тенад лун“.—
 — „Ег ме лунсö вошты“—зонмыс öтвет виçö;
 „Гурин öни меным те.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Гурин öни меным те.
 Руч-пыдди ме тенö, ми́ча нылöј, кыжа...
 Радејт менö, ми́ча ныв!
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Радејт менö, ми́ча ныв!“
 Нылыс оз і повчы, нылыс оз і пыжгы:
 Муса сылы бурлак-морт.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Муса сылы бурлак-морт.
 Окагисны јона нылыс удал-зонкöд...
 Гортö локтис удал-зон.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Гортö локтис удал-зон.
 Руч-пыддисö кыјис, руч-пыддисö вайис
 Аслыс муса ми́ча ныв.
 Аттö ðivö-ðivö, аттö ыжыд-ðivö,
 Аслыс муса ми́ча ныв.

Оз њекор лаңтлы...

(Сывгö „В реке бежит“-моз).

Оз њекор лаңтлы пемыд вөр,
 Пыр сылөн шыыс гөгөр кылö...
 Көт угö лым, көт киггö зер,
 Ур-кыжыг пастөг мунö ылö.
 Ур-кыжыг, вөр-шöрын ен вош..
 Зев матын ветлö ыжыд ош.

Көн вöрыс щöкыд, пујас куз,
 Пес-вöчыг рытöз тилгö сені,
 Ен, зонмö, ужалігөн уз,
 Ен вунöд мунан тујыс көні,
 Ен ылав: тујлөн уна вож..
 Зев матын ветлö ыжыд ош.

Зор тоша ветлыг-муныг морт
 Гөд вöрын козјас-улö пукгö.
 Сен абу теныд шоныд горт,
 Сен делö пукалыглөн зуггö.
 Мун возö, воглав, пагкыд тош...
 Зев матын ветлö ыжыд ош.

Рытгорув вöрын мича ныв
 Зік öтнас пожјö пувсö öктö.
 Оз шоггы, гылö сыланкыв,
 Көт пожјыс омöла-на гөктö.
 Ен тырт, бур нылöј, асгыд пож...
 Зев матын ветлö ыжыд ош.

Вөр-тујöд шонді-летчандыр.
 Збој чельад котөртöны уна.
 Бур-піјан, гулајтнытö гор,
 Бөр гортад ödjö, ödjö мунö.
 Кок тіјан пышјöм-вылö чож...
 Зев матын ветлö ыжыд ош.

М. Н. Лебедев.

Көн олам ми...

(Сыгвö „Транстваль“-моз).

Көн олам ми, сен сулаліс
Зев важөн пемыд вөр.
Сен котраліс, сен гулајтіс
Куз-гура жежыд көр.

Сен ош да көјін шөјтісны,
Ур четчавны ез муз;
Сен лыдтөм вөлі пөткаыс,
Ез бырлы көч да руч.

Göd вөрјас-куза ветлөдліс
Љвер-кыжыг — комі морт.
Ез повлы ошкыг, көјіныг...
Сен вөлі сылөн горт.

Љор козјас-улын лажітчіс
Кыз-керјыг вөчөм чом.
Ез пөдлаг сылөн өзөсыс,
Кыз пөрыг-пөчлөн вом.

Љок плакајасөн вевтөма,
Му-жожа, стенјас göd;
Кык ічөт вогса өшіңа—
Щын сеті петас мед.

Рытгорув тајө чом-dorö
Том чукөртчөма јөз:
Том војтыр пыр-на гажөдчө
Көт пөтөма, көт ез.

М. Н. Лебедев.

Љок төлөн муөз...

(Сыгвö „Реве та стогне“...-моз)

Љок төлөн муөз сінгө пујас,
Зев јона ызгө снєпрлөн ва,
Ок вылө, вылө качө гыјас,
Веж быгјөн ветлө сылөн вал..

А кельд төлыг сіјө кадө
Шпың-гусөн шлывгіс кымөр-пөвст,

Кың бытто пыжа гы-кост катө:
 Бурс-сунлас-вошлө, кыптө бөр.
 Быд морт-на сиктын вөлі узо,
 Ез чуксы петук арга-вој,
 Сек шуштөм кыліс буксөм гуылөн,
 да... нора зуртіс жагөн-пу...

В. Ъ. Чісталов.

Лызук.

(Сывгө „Засвистали казаченки“-моз).

Ыжыд лептыгөма кымөр,
 Гымалөмыс кылө..
 Гіжөд воөма: том јозлы
 Мунны војна-вылө.

Тужө мөдөдчөны зонјас,
 Жугылтчөны нывјас.

Лызук аслас донаторлы
 Шуө сещөм кывјас:

„Кытчөз ловја, ме ог вунөд,
 Гөлөмшөрөј, тенө!

Ен-жө ачыд менө вунөд,
 Ен-жө еновт менө!“—

— „Ог ме вунөд, ог ме еновт“,
 Зонмыс сылы каятө:

„Бөр-на Лызук-дінө воны
 Гөлөм мејам чайтө!“

Кольө Лызук міча зонсө,
 Ачыс бөрдө јона:

Кольанторјыс сылы вөлі
 Вывті-вывті дона.

Муніс зонмыс војна-вылө,
 Көні смертыс ветлө,
 Кытыг ловјөн салдат-мортыс
 Шочініка петлө.

Уна-төлыг сыган јуөр
 Лызуклы ез воы.

Көні сылөн донаторјыс?
 Төдны сылы колө.

Гөгөр кывгө: вoйна-вылын
 җөзыс лыдтөм угө.

Гөлөм тырө ыжыд шогөн,
 Шог-пiас i пугө.

Шор-моз киггө- бөрдө Җызук:
 „Коңөрөј ме мортөј!
 Кули менам муса зонмөј,
 Оз-нын воны гортө!“

Мыјла бөрдан, мыјла горзан,
 Җызук, луныг-лунө?
 Вермас лоны, тенад шогыс
 Регыфiкөн вунө!

Петө шондi кымөр-сајыг,
 Җебесаыс југдө..
 Воггө нывлы долыд олөм,—
 Бөрдны Җызук дугдө.

Воис зонмыс вoйна-вылыг,
 Ловјөн сетыг петiс:
 Кодкө, гашкө, Җызук-куза,
 Шудсө сылы сетiс.

Ез-на еновт сiјө нылөс,
 Өмертыслы ез сетчы,
 Көт i уна-уна пула
 Салдат-бөрга вөтчис...

Адзiс Җызук вошөмторсө,
 Важ-моз кутiс овны;
 Оз-нын понды муса зонкөд
 Торјөдчөмыг повны!

М. Н. Лебедев.

Ө В В Ö

Пөчө менө виҗлывлiс,
 Потан-дорын сывлывлiс:
 „Өввө, өввө, өввө!“..

Пөчө-менө лаңтөдө,
 Кызпу лажкан лажкөдө:
 „Лујкi-лажк, лујкi-лажк!“..

Пöчö гылö нораа,
 Лажкан зуртö гораа:
 „Зурки-зурк, зурки-зурк!“..
 „Зарңи пiöј, уэ-ңин, уэ!
 Гөлөмшөрöј, уэ-ңин, уэ!
 Öввö, öввö, öввö!“
 Шебрас кокöң чужјалас,
 Iчöt кекöң шыблалас.
 „Öввö, öввö, öввö!“
 Пöчö бара тубыртас,
 Ешкын-улö шебрöдас:
 „Öввö, öввö, öввö!“
 Кодыр дугдас гывны пöч,
 Кута лөвтны ачым щöщ:
 „Öв, öв, öв, öв!“
 Пöчö бара-ңин гылö:
 „Вöрын лебалö гилö,
 Öввö, öввö, öввö!“
 Ажыд мунис вöравны,
 Гöла-урјас лыжавны
 Öввö, öввö, öввö!
 Зев-öd сiјö ачыс зил,
 Вajas теныд уна гил.
 Öввö, öввö, öввö!
 Мамыд мунис турунла,
 Регыд локтас—ен бöрд, ен.
 Öввö, öввö, öввö!
 Быдман—ыжыд лоан морт,
 Вылö лебчан, пötка борд.
 Öввö, öввö, öввö!
 Ачыд кутан вöравны,
 Ручјас, ошјас кыжавны.
 Öввö, öввö, öввö!“
 Куза тазi гылас пöч,
 Кытчöз оз лант ачыс щöщ.
 „Öввö, öввö, öввö!“
 Ывла-н војтöv шуғлалö,
 Керка-н шоныд оңјалö.
 „Öввö, öввö, öввö!“

Кага потан довјалө,
 Пөчө сені вугралө:
 „Өввө, өввө, өввө!“

Тажө гѣжа тѣжанлы
 Гөлөмшөр ныв-пѣжанлы,
 Уна олөм-во-бөрын
 Муса комі му-вылын.
 Гашкө, коркө гылыштад,
 Посы чөж-вок лаңтөдлад:
 „Өввө, өввө, өввө!“

Тажө гыланкывјасас,
 Нора кылан шыјасас
 Кылө вөрлөн шувгөмыс,
 Комі жөзлөн шөгөмыс,
 Тилгөм-мыргөм олөмыс,
 Кынөмпөтсө перјөмыс:
 „Өввө, өввө, өввө!“

В. Ё. Чістальов.

Чужі-быдмі гөд-вөршөрын.

Чужі-быдмі гөд-вөршөрын,
 ҫереvнаыг петі,
 Новлі чорыд гера дөрөм,
 Віза гач да көті.

Муртса сувті ас кок-жылө,
 Уж пыр меным вичміс:
 Зыбка-дорын өввө гывны,
 Ічөт кага віңны.

Кага бөрдө, ачыд бөрдан—
 Горажыка горзан;
 Пөжөм-жөлөн сурыг вердан,
 Косжык рузум корган.

Бөрдыг кага дыр оз бураг,
 Абу сылөн лаңтөм;
 Керка өңөс швачкан бура,—
 Пышјан ворсны һажтөн.

Ыжыд-мамыд коргас тенö,
 Јуалас „Көн вокыд?“
 Вöснiд нөрјөн швачкас тенö,—
 Лудзас кыкнан бокиды.

Рытын мамö ужыг локтас,
 Вajas лөм да öмiз...
 Сещөм вöвлi челаф војас,
 Казтывла-на öнөз.

Нобдинса-Виттор.

М Е д А.

Комi муын ачым чужi,
 Тöдса меным комi кыв;
 Гөлөмгаң ме, кызi кужi,
 Гiжi тajö гыланкыв.

Уна думјас менам журын
 Гiжиг-костти вежгiсны,
 Уна војјас гiжөд-бöрын
 Менам узтөг вешјисны.

Тajö гылөм-комi олөм,
 Нинөм абу тани лөж;
 Ассыд олөм тöдны колө,
 Быдтор овывлө нем-чөж.

Гылөм-бöрын татыг адзам
 Кущөм мiча комi кыв;
 Комi кывјыг оз ло јанзiм:
 „Комi јөзлы-комi кыв“.

I

Гожга војын Ежва јусаң
 Кыптö жежыд,-көзид-ру.
 Вијјас-вылө лысва уцö,
 Лаңтö, шөјтчö Комi-му.

Вылыс сiктын, вөлөгт-куза
 Некөн шы-ни зык оз кыв,
 Аски праңник. Ставыс узö,
 Некөн ныв-ни зон оз гыв.

Комi муын, Ежва-вылын
 Асывоцöз руалö;

Кустјас-пөвсын, нөрыс-јылын
 Міча керка сулалө.

долыд овны тащөм инын:
 Гөгөр золгө, ғылө кај...
 Нөрыс-јылын ежва-дінын
 Гажа садјын—бытө рај!

Ру пыр содө, кыптө ылө;

Узө нөрыс-јылын сад.

Көнкө кылө петук ғылө...

Воис војшөр, војшөркад.

Көнкө кылө воггис өзөс...
 Кылө кага-бөрдөм шы.
 Полиг-тырји борјөд өдјө
 Нөрыс-јылө летчө ныв.

Морөс-бердас кага бөрдө

Рузум-піын назөһик;

Керка-дорө лөм куст-бердө

Јокмыл пуктө гусөһик...

Паскыд муын, муса аһјас,
 Уна-пөлөс олан-ног;
 Міча нывјас, роч-акаһјас,
 Уна төдлад гаж і шог.

Ныв-гаж-кадын ставныд томөг,

Сөлөм радлө, ворсө вір...

Пі-кө чужө мусук-помыг—

Коргад сылы жужыд јір.

„Југыд шонди, вольнеј светөј,
 Сөлөмшөрөј муса пі!
 Шөгөн чужті... Кытчө сеті?
 Көк-моз тенө еновті.

Бур-јөз-шөрө, гашкө, инан,

Гашкө, ловја колан те,

Гашкө, коркө аслам гинмөн

Адза тенгыд быдмөмтө...

Зарһи-піөј, лоин пырттөм,

Весіг һимтө ме ог төд;

Кевма јенсаһ теd бур мывкыд,

Мед те һекор шог он төд.

Җен мең вѣзас омӧль јӧзыг,
 Мең зев шуда лоан те...
 Прӧгѣт менӧ, прӧгѣт езыг,
 Жалӧн коља тенӧ ме“.

Асыв-вылын кыа петӧ,
 Кустын каяс ғылӧны;
 Лӧм-куст-улыг шога петӧ,
 Борјӧд гиктӧ кая ныв
 Бара, кылӧ, воггис ӧзӧс...
 Кылӧ ӧзӧс сиптӧм шы.
 Лӧм-куст-улын кага бӧрдӧс
 Мамыс бӧрдӧмсӧ оз кыв.
 Асыввылын шондӧ кыптӧ,
 Лысва когмӧ пышјӧ ру.
 Мича-Ежва гажа шывгӧ,
 Сагмӧ-ловзӧ Комӧ-му.

II.

Нӧрыс-јылын, гажа позјын,
 Мича кольлӧны нем,
 Гулујас-моз, пӧрыг гозја,
 Быдтор, мајбырјаслӧн, ем:
 Мича керка лунӧ-бана,
 Керка-гӧгӧр—овмӧс тыр.
 Лӧгыд овны налы тани,
 Тащӧм рајад шог оз пыр!
 Шонид рытјас кольлӧны
 Кильчӧ-вылын кыкӧн пыр;
 Бурӧн-жалӧн казтывлӧны
 Колӧм олӧм бура-дыр.
 — „Кывзы, Наста“, пӧрыг шуӧ:
 „Менӧ бостӧ кущӧм шог:
 Регыд мунам мӧдар-муӧ,—
 Кодлы колям олан-ног?
 дырӧн чӧжим ембур уна,
 Унжык-вылӧ веж оз пет;
 Быдтор сузгӧ, нинӧм шуны,
 Сӧмын чельад јен ез сет...“

Пөра колё вынјас бырө,
 Регыд суас пөрыг-кад;
 Менам гөлөм шогөн тырө,
 Оз-нын гажөд нөрыс-сад.

Kodi-бара мијан-бөрын
 даг бур-овмөс ужалас?

Kodi-бара кулөм-бөрын

Бура җебас-гуалас?"...

Уна-г таҗи пөрыг-гозја
 Гожга рытын шоггөны;
 Гажтөм овны гажа позјын:
 Абу налөн пи ни ныв.

III.

Ежва куҗа ылө кылө

Празниклунө асја звөн.

Пөрыг петіс кильчөвылө.

Асыв шоныд, міча, лөнь.

Јенеж-вывган җугыд шонди
 Гавкјө југөр, јорө гін,
 Ставсө, мајбыр, сјјө шонтө,
 Сылөн шоныдлун оз чін!

Лунтөв руөн Ежва-вылын

Ворсө поснід-гера гы;

Нора јургө јагыд, ылын,

Асја звөнлөн јөла шы.

Мөдла-пөлын утка горзө,
 Көнкө, кылө, көкө көк;
 Гөгөр радлө, ставыс ворсө...
 Мајбыр олөм—гажа вөт!

** **

Пөрыглөн щөщ шогјас вуні,

Кывзө гажсө вель-нын дыр;

Наста петө вичко мунны,

Шуө: „Трөшко, гортад пыр!“

Пөрыг сені шај-пај муніс,
 Торкгіс сылөн ојбыр-дум:
 „Чөвлы, Наста,—сјјө шуіс:
 Кущөм гажа локтө лун!“

Пернапасөн Наста летчө
Кільчө-поскөд һөжжөнйк,
Лабич-вылыг Трөшко четчө,
Пырө гортас наҙөнйк.

Секи воис керка-сајыг
Налы нора бөрдөм шы.
— „Бласлө крїстос! Мыј-нө тајө?“
Шемөс богтїс, оз пет кыв...

IV.

Јенеж-вывсаң һөрыс-јылө
Шондї-југөр пукгөма;
Лөмпу-улө, кага-вылө
Щөщ-тај југөр усөма.

Југыд-шондї шоныд-лолыг
Узыг кага сафмөма.
Код-нө адзас?... Мамыс колыс...
Коңөр, бөрдны мөдөма.

Бөрдөм шыад лөмкуст-бердө
Пөрыг-гозја—котөрөн.
Трөшко шенчө. Наста бөрдө—
Гїнва кїггө түрөбөн:

— „Бласлө крїстос, мыј-нө тајө?“
— „Чөвлы, Наста, те ен бөрд!
Адзан—јенмыд шудтө вайө:
Өдјө богт вай, гортө пырт!“

Наста полө.— „Кыз-нө богта?..
Вай те, Трөшко, ачыд ну!..
Ме тең воэвыв өзөс вогта...
Аттө, грек мед оз-жө су!“..

Һїмкод-пырыг, зөран кїнас
Трөшко богтїс мөздорас,
Топөдыштїс морөс-дїнас:
— „Чуркї-будї, здорон-на!“..

Гажа керка ез-на кывлы
Һөкор чельад-бөрдөм шы,
Ташцөм јога ез-на „бывлы“
Танї һөкор пі һї ныв.

Өнї бытө кыптїс, ловчїс,
Југдїс, вогөс керканыс.

Пöрыг кадныс бытö овгис,
 Бытö том-кад бергöдчис.

* * *

Тешкод олөм мунö муын,
 Оз гур öткод олан-ног:
 Кодлы-гурö чельад мустөм,
 Мукöдыслы натөг шог.

* * *

Наста шуö: „Важлы меным,
 Ичöфика төкöда“.
 —„Часлы, Наста, енлы, ме-на
 Вöфитышта төкөтö“...

Трөшко-пөлö жожöd ветлө,
 Шердjö бөрдыг акаңöс...
 —„Важ те ödjö, Наста, ветлы
 Корны вежаж-вежаңöс;

Гывсөм-бөрын талун пыртам,
 Кутам төдны талыг ним“...
 Наста мунис. Трөшко пыркjö:
 „Öв-вö, баж-баж, лөңышт-нын“..

döra-пиö сакар-сорөн
 Ньаклялыштіс рузөг-һаң:
 „Налы тајöс... бөрті гурөн...
 Öв-вö... кіг-кіг... бурас, шаң“...

Кага лаңтіс. Трөшко радлө —
 Герам-банөн ветлөдлө.
 Öшін-пырыс аслас садлы
 дона-жокмыль петкөдлө:

„Зарни-сadjöj, гажа-сadjöj,
 Со-öd мыj те mödödin.
 Ег-нин чајтлө пöрыс-кадö
 Шудалунјас төдлыны!“

* * *

Пöрыг јөзлы, мајбыр, нимкод
 Шогыс ставыс бырöма!..
 Вылыс-гиктын сотчö, би-код,
 Том ныв, шогөн тырöма.

Конӧр-нылыд гортас бӧрдӧ—
 Ловжӧн писӧ оз-нын чајт.
 ҫерт, став-думыс лӧмкуст-бердын,—
 ҫерт, мам-гӧлӧмыд оз лаңт!..

* * *

Нобдинса-Виттор.

Отчыл овлӧ.

Мича нывјас Ежва-дорӧ
 Летчисны.
 Бурлак-зонјас нывјас-бӧрга
 Бӧтчисны.
 Пыжӧ пукчисны, мӧдӧдчисны сынны,
 Горӧдисны гывны.
 Зев гажаа гылӧны.
 — „Мича нывјас, Ежва шӧрас
 Петамӧј!“ —
 — „Бурлак-зонјас, мӧдлапӧлас
 Вужамӧј!“
 Тӧв ру пӧлтыштӧ, мӧвкјӧдлӧ ва-вылын...
 Мӧдлапӧв зев ылын:
 Визув ва кылӧдӧ.
 — „Мича нывјас, зилъжыка-нӧ
 Сыныштӧј!“ —
 — „Бурлак-зонјас, пелыснаныд
 Куртыштӧј!“
 Ежва вужчисны, веж виз-вылын долыд,
 Радлӧ весиг лолыд,—
 Мајбырӧј олӧмӧј!
 — „Мича нывјас, бостчылӧј-нӧ
 Јӧктыны!“ —
 — „Оз-тај, зонјас, мајбырӧј, ков
 Щӧктыны!“
 Гажа ворсӧны, гӧлӧмјасыс бурмӧ.
 Јагын, кылӧ, јургӧ
 Бӧрғанныс јӧла шы.
 — „Мича нывјас, гажа-жӧ-нын
 Олӧмыд!“ —

— „Бурлак-зонјас, ӧтчыд овлӧ
 Тащӧмыд!“
 Мајбыр гажа-кад, меѧ ескӧ ез помаг!
 Гажӧдчӧј кор томӧг,
 Мӧдыг-ӧд оз-нын во!
Нобдинса-Виттор.

Гӧлӧм гылӧм.

Унаыг ме гывлывлі,
 Јӧзгань „атӧ“ кывлывлі;
 Пӧланӧн-моз чіпсага,
 Јӧз гӧлӧмӧ чуксага
 Комі гыланкывјӧн.
 Менам сещӧм олан-ног:
 Овлӧ гажа, овлӧ шог;
 Гажа-дырјі ворсышта,
 Гаж-кӧ бырӧ—шоггышта
 Комі гыланкывјӧн.
 Сомајбырӧј, олӧмӧј
 Гажа муын зӧлгӧмӧј!
 Пӧрыгма кор—лаңтышта,
 Олӧм жалӧн каңтышта—
 Комі гыланкывјӧн.
 Гылӧм менам оз-на быр,
 Кувтӧз, кута гывны пыр.
 Комі јӧзӧс гажӧда,
 Шогсӧ налыг палӧда
 Комі гыланкывјӧн.
 Кор ме гыла—воггӧ јур,
 Пыр ме гыла мыј меѧ бур:
 Лӧка-олӧм „вуштышта“,
 Бура-олӧм ошкышта
 Комі гыланкывјӧн.
 Кывзӧ, бур јӧз, гылӧмсӧ,
 Став олӧмсӧ-вылӧмсӧ;
 Олӧ пыр бур-гӧлӧмӧн,
 Нем кольлалӧ гылӧмӧн—
 Комі гыланкывјӧн.

Нобдинса-Виттор.

ШОГҢЫГ НЫВ.

Кор вöлі ме кыҗ арöса
 Ме вывтi вöлі збој.
 Важ керкаö, лок керкаö
 Ме ветлывлi быд вој.

Ме мыјла сетчö ветлывлi?
 Сен оліс мiча ныв.
 Ез ҥекор сiјö гажöдчы,
 Ез серав ҥи ез гыв.

Пыр пукаліс, пыр думажтiс...
 Мыј думажтiс—ог тöд.
 Пыр сiјö менö јуалiс:
 „Те тужö он-на мöд?

Важ мунам татыг ылöжык:
 Мем јона танi шог...
 Лок-јöз-вылö ен виҗöд те,
 Лок-јöзлы кущöм мог?“

Ме бурöдлі, ме шуавлі:
 „Ен жугылтчы, бур аҥ,
 Ен шоггы ҥинöм-абуыг,
 Сiҗ овны абу шаҥ.

Ен думажт татыг пышјыны
 Ас-гортад лушщö ов,
 дај лубит менö јонжыка,
 да ҥекодыг ен пов!

Бур ныв мем воча шуалiс:
 „Ен лöгас, муса зон!
 Ме јона тенö лубита,
 Ме тöда тенгыд дон.

Те менам југыд-шондiöј,
 Те менам гөлöмшөр...
 Ог вермы шогöс бурöдны
 Көт мыј те менö кер!“

Ме бара сiјöс бурöдi:
 „Ен жугылтчы, ен бөрд,
 Ен когты асгыд гөлöмтö!
 Том гөлöм абу көрт!“

Ме мiча нылöс окалі...
 Пыр шоггö мiча ныв:

Оз гажӧдчы, оз серавлы,

Оз сывлы ыланкыв.

Ме гинва киггӧм адзывли

Важ керкаын быд вој.

Ме ачым сесга жугылтчи,

Ме ачым ег ло збој

М. Н. Лебедев.

Ен ылӧдлы.

(А. Пушкин-герфи).

Ен ылӧдлы, оз ло, мыј вӧлі,

Важ шудӧј некор бӧр оз во.

Код ӧтчыд ылавлӧма вӧлі,

Оз мӧдыг ылав—гӧгӧрво!

Оз інаг некод-динӧ гӧлӧм;

Те важ-моз муса он-нын ло:

Сің палав-мыгтӧм вӧтӧн-вӧлӧм

Оз збылӧ пӧр, оз вемӧс ло.

Те менгым шогӧс ен-нын вӧрӧд,

Мыј вӧлі-вунӧд, ен шу кыв,

Ен коӧр-гӧлӧмӧс те бӧрдӧд,—

Ме вемӧс-вылыг уза, ныв!

Ме уза. долыд меным тағи.

Ен кағтыв воғза олӧмтӧ:

Бӧр мусатор ме ог-нын адчы,

Важ вунӧд, пӧдты колӧмтӧ!..

Жан-Морӧс.

Шонді петӧ, шонді летчӧ.

(Сывӧӧ „Солнце всходит и заходит“-моз).

Шонді петӧ, шонді летчӧ.

Менам турмаын гӧд-вој.

Ӗшінулын часӧвејјас..

da e-ek! da e-ek!

Кыкӧн ветлӧны зев збој!

Кығи колӧ менӧ віғӧј,

Бурөн турмаыг ог мын.
 Сетыг рад, егкө, ме петны...
 да е-ек! да е-ек!
 Көртөн дорөма том вын!
 Мыјла, көрт, те менө кутан?
 Часөвејјасыг те лок.
 Кызі жугөда ме тенө?..
 да е-ек! да е-ек!
 Меным абу те бур вок!
 Оз-нын лолы меным вөла
 Вөрын лебавны быд вој.
 долыд олөм менам воші...
 да е-ек! да е-ек!
 Вынтөм лоі бурлак-сој.
 дугды гөгравны, гөд кырныш!
 Ез-на богтны менгым јур.
 Бурлак-гөлөм те он кокав...
 да е-ек! да е-ек!
 Теныд, қырныш, ме ог сур!

М. Лебедев.

Бурлак-дум.

Абу ме омөл-зон,
 Поџө ошјыгны мем:
 Керка вөчөма вьл,
 Быдтор керкаын ем.
 Менам тавога-һаһ
 Кујим воөн оз быр.
 Новла ме бурлак-морт,
 Міча пагкөмјас пыр.
 Вөрын кыјсігөн ме
 Медга терыб да јон.
 Адқө, төдө бур-јөз
 Кушөм ме удал зон.
 Тащөм олөмыд, ферт,
 Оз-на быдөнлы сур.
 Ме-тај шогса-на пыр,
 Пыр-на өшөда јур.

Ог ме адзывлы гаж,
 Гөлөм вiгö быд лун.
 Уна ембурыд мем
 Оз-тај сет долыдлун.

Мыјла жугылтчи ме
 Ловја морт оз-на тöд.
 Кущöм, кыг менам шог—
 Тöдас гөлөмөј мед!

М. Лебедев.

Вылъ Лектөнїја.

Арга рытын горөн
 Вiчко пощöс-дорын
 Манакїна коріс

Асгыс мусуксö. (3)

Ез лок сетчö морыд...
 Јен-возын сек гора
 Гөлөмшöрсö јоріс

Мöдкөд мунöма. (3)

Госпофöј да енмөј,
 Гөлөмгаң теd кевма,
 Көнкө-кө те ем-на,

Гажмөд гөлөмöс. (3)

Кыліс јенмыд.. Војыд
 другыс југыд лоіс—
 Четверт вїна воіс

Öшиң рофöдыс. (3)

Војбыд равзöм кыліс—
 Манакїна гыліс
 Зев јеннога гылөм

Уна ногјасöм. (3)

Асја тоңгіс гора...
 Вiчко öзöс-дорын
 Кодкө лөвтö нора —

Сетчö угöма. (3)

Локтö поп-фак гывны,
 Адзїс воссö нывлыг,
 Лөвтöм кутіс кывны:

„Аттö, трагїча“. (3)

Локтіс кујім пөчө.
 Боггіс вічко өзөс—
 Попыд вігтјас көзө:
 „Лоі чудеса. (3)
 Тані таяө нылыс
 Войбыд кевміс, гыліс..
 Міжан олөм-јылыс
 Угтөз кевмөма (3)
 Сещөм јөна кевмас—
 Петкөдчылас јенмыс,
 Медга ыжыд јенмыс
 Ыжыд мілөгтнас. (3)
 Јенгыд повзас—сөрө,
 Вомыс муртса вөрө,
 Рушку пыщсө көрө—
 Кодкө пырөма“. (3)
 „Четчы, муса чојөј“,
 Богтіс поп-дак сојөд:
 „Куз-өд арга-војыд,
 Музін јона зев!“ (3)
 Гусөһік дак шуө:
 „Мыј өтнадөн јуан?
 Менө мыј ен нуөд—
 Важөн телепіт“. (3)
 Пөрыс пөчө кевмө:
 „Господеј да јенмөј,
 Талы-моз-жө меным
 Агтө петкөдлы!“ (3)

Ілля-Вас.

V. Коми-пермјак сылан- кывјас.

Пемыд ојөн.

Пемыд ојөн да арга кадын
Ок менö коркö мамö чужтöма; (2-ig.)
Сізім арөн да шöрттöм дöра
Ок пакыт муввас панны щöктöма. (2-ig.)
Муна ветча да Вöзјагінмö
Ок Іњвадорсö дыр ме віçöта; (2-ig.)
Кыска піг да чочкөм чышјан
Ок макнїта да гвїс ме шутњовта. (2-ig.)
Секі воктас да быщöм нывö—
Ок Öнїггаö Ыжыт-Шуваїс (2-ig.)
Воктас бокам да пукгас матö,
Ок шогöс пондас пöлтны гöвöмвїг. (2-ig.)
Богта кїö да ме гармоньна
Ок пікі-вікі öтпыр керышта, (2-ig.)
А сы-бöрын да бокö чапка
Ок Öнїггаöс размöд оқышта; (2-ig.)
Ешшö öтпыр да зубытжыка
Ок Веркїњвавам бöрам віçöта. (2-ig.)
Кырас дорас да ыжыт їзвö.
Ок богта сувта—талтча чорыта; (2-ig.)
Ачїм кїез да вывö вепта,
Ок шапка чапка, ваас четчöвта, (2-ig.)
Іњва ваыс да менö богтас,
Ок кувöм шожöс менчым нывыштас, (2-ig.)
Секї овöм да менам јештас,
Ок Öнїггавөн гöвöмыс потас. (1-ig.)

Пїту-Öнö.

ПІТУ-ÖНÖ—Андрей Нїкіпоровїч Зубов, коми-пермјак поет
гїжалїс уна коми сыланкывјас, нїгајас. Гїжö Іњвадорса коми
кывјөн, ачыс Веркїњваыс.

Ічмоңвон төждігөм.

Мыла-жө менө ті,
 Ајиңөј-маминөј,
 Рөдімөј-вонинөј,
 Сојөмөн сојитө-- }
 Жөңиквө сетитө } 2-іс.
 Пөрігыс-сајө? }

Асваным увтырын
 Ме ја омоль вөві
 Ме ја ңе чој вөві,
 Виңвыв і ыббывын, }
 Сакөј ужаванын, } 2-іс.
 Ыжыт тујын? }

Так мыла-нө менө ті
 Етчөззис воштитө,
 Сојөмөн сојитө,
 Јурөс урсавитө— }
 Жөңиквө сетитө } 2-іс.
 Пөрігыс-сајө? }

Піту-Өңө.

Көкө горттөм...

Көкө горттөм сера, басөк көкинөј
 Парма јаг-шөрын;
 Норөн бөрдө чөккөм јура нывинөј
 Југыт шор-дорын:
 „Чожа ід шепјасас пагкыт ыб шөрын,
 Пөдтас көквис горш—
 „Петырвун сибөтчас чожа сы-бөрын,
 Нуас менчим горт.
 „Төдтөм-јөз-пыщкө да пемыт вөр-шөрө
 Гортөім индасө;
 „Чужөј ңаң-дорө да ңелубөј-сајө
 Менө сетасө.

„Ог ме понды секи југыт щор-дорас
 Естөн пукавны,
 „Небыт турунвас да чочкөм кызувтас
 другөс вичыгны!“

Піту-Өңө.

Бордтөм варыш.

Ок, көбы вермі ме
 Јөзсө сажмөтны,
 Ок; көбы кужі ме
 Сіјө четчөтны!
 Ок, көбы шонді-моз
 Асвам ме багһиөн
 Јөзысвіг гөвөмсө
 Кужі сывөтны—

Сек бы ме чепөсгі,
 Јонжыка горөті,
 Быдваіг өтваө
 Јөзсө грудіті;
 Шапкаөс чапкі-бы,
 Сувті вывөжык,
 Сінөн, кыз југөрөн,
 Јөзвө вірөті.

І сек-бы вігтаві ме
 Мыла сің гөкыт,
 Зубыт да курыт
 Јөзысвө овны!..
 Сек-бы вевөті ме
 Асвам бур гөвөмөн
 Кыз ковө дугдыны
 Љок јөзвіг повны!

Гаврив-Пјодор.

ГАВРИВ-ПЈОДОР—Педөр Гаврилөвич Тараканов. Комі пер-
 мјакјас-пыщкын комі-культураа-ужсө нуөдыгыс. Јона песгіс сіјө
 комі пермјакјаслы автономіја перјігөн. Гіжө Інвардоса комі кыв-
 јөн, ачыс Кудымкарыг—комі-пермјак округса шөр карыг.

Л О Н.

Меным ајо көзис лон.
 Бур да быщөн быдмис лон,
 Акте-дівө быдмис лон (2-иг).
 Лонөс аггим ме вегөти—
 Лок-турунсө вужнас леті,
 Акте-дівө вужнас леті (2-иг).
 да вевавис лон пыщкас
 Jöгіс Ваңу Пронь быдтас,
 Акте-дівө Пронь быдтас (2-иг).
 Лонөс менчм быдөс талис,
 Göd муғиннас бергөтис,
 Акте-дівө бергөтис (2-иг).
 Вігтаві бы ајөвө,
 да жаль меным Ваңуө,
 Акте-дівө Ваңуө (2-иг).
 Пета тавун ојшөрөн,
 да вапика гөд шалөн,
 Акте-дівө гөд шалөн (2-иг).
 Ваңуөс ме витчига,
 Гола-бердас кутчига,
 Акте-дівө кутчига, (2-иг).
 Раз-мөт сижө окышта,
 Gövöm аггим бурмөта,
 Акте-дівө бурмөта (2-иг).
 Розосвосө витчигам,
 А сы-бөрын гөтрагам,
 Акте-дівө гөтрагам (2-иг).

Піту-Өнө.

Ен те гыв...

Ен те гыв да ен шутънав сиз
 да басөк кајинөј.
 Ен те орс-жө да асват борддезөн
 да менам өин-оңын.
 Gојө гојөмөн да менө ој і вун
 да асвам ајинөј.

Оз веҗ җывны да оз веҗ јөктыны
да мівөј-друг-оҗын.
Мөдө потны да менам сөвөмө
да чөккөм морөсын,
Мөдө вебны да сја кокһит пөткаөн
да пемыт вөр-сајө.
Ок мыла-жө да ме һе кајөн шогми—
да учөт ыбшарөн.
Сек-бы арнас ме да татис вебъышта
да сариҗ-сајө.

Гаврив-Пјодор.

